

Posicionament de la Federació SOS Costa Brava sobre energies renovables i transició energètica, gener 2022

Aprovat en Assemblea General de la Federació el dia 29/1/2022

Font inicial: reunió virtual celebrada el dia 25/3/2021 de 19 a 21h amb:

Alan Fortuny (moderador), Raül Valls (CST), Marc Blasco (Natus i Secretari SOSCB), Anna Albó (IAEDEN), Zeta Figa (Salvem Pineda d'en Gori), Raúl Domínguez (tècnic IAEDEN), Kirsten Grau (Amics Natura Cadaqués), Núria Vidal de Llobatera, Pau Bosch (Salvem Pals), Irene Gisbert (Vicepresidenta SOSCB), Marta Ollich (IAEDEN i Tresorera SOSCB)

Incorporació de modificacions posteriorment per part de les entitats Aportacions de Sergi Nuss (President SOSCB), desembre 2021

Refosa final del document a càrrec de Marta Ollich (desembre 2021) i Irene Gisbert amb aportacions de SOS Palafrugell (gener 2022)

INTRODUCCIÓ:

- És indubtable que per assolir les fites climàtiques i d'autonomia i eficiència del sistema energètic cal fer un gran salt; en particular, pel que fa a l'eficiència energètica dels edificis, a la mobilitat electrificada a partir d'energies netes i a l'autoabastiment energètic renovable de la indústria. L'abast d'influència de SOS Costa Brava i les entitats federades és local, però les idees que s'expressin han de ser universals i vàlides en el temps
- L'escenari potencial d'implantació de renovables a Catalunya és enorme, però no pot produir-se a qualsevol preu ni de qualsevol manera. La preservació dels espais naturals i de la biodiversitat esdevé un factor clau i imprescindible per a la salut i el benestar futur de la població i per a la preservació a llarg termini dels ecosistemes i de les espècies que hi habiten
- Tanmateix, la transició energètica ha de ser també la transició cap a l'eficiència i un nou estil de vida post-petroli. El decreixement apareix com un nou paradigma que de manera imprescindible condicionarà el nostre estil futur de vida. Apropar la producció als consumidors, incrementar l'eficiència del consum i sobretot, reduir el consum innecessari, tot plegat farà viable una potència instal·lada total menor a l'actual que farà possible la transició

IDEES FORÇA:

1. Cal una **planificació** de necessitats energètiques a nivell global, creant un **mapa energètic** de Catalunya on aparegui l'energia que es necessita en un **marc de decreixement** i la que podem aconseguir amb les diferents opcions de renovables
2. Per poder planificar correctament cal una **moratòria** de tots els projectes de renovables actualment en curs i dels que ja compten amb acord de viabilitat d'emplaçament
3. No a les inversions especulatives i **sí a les petites comunitats energètiques**
4. L'energia eòlica és rendible i no calen subvencions. Aquestes haurien d'anar destinades a **fomentar l'autoconsum i les petites comunitats energètiques**. En cas d'ajuts a grans projectes, cal que el control del parc sigui al menys al 51% públic
5. Abans d'envair el sòl no urbanitzable i els espais naturals amb plaques solars i aerogeneradors cal **exhaurir els espais existents a territoris urbans i industrials**, així com prohibir instal·lacions de renovables a espais naturals protegits
6. La **conservació dels espais naturals i la seva biodiversitat** és un objectiu essencial
7. És imprescindible que hi hagi **canvis normatius a nivell municipal** per aquells casos on hi hagi normativa que limiti l'autoconsum per raons de paisatgisme o preservació del patrimoni. Cal que els ajuntaments regulin o limitin la implantació de renovables en sòl no urbanitzable
8. És necessària la **involucració activa de l'administració en els projectes** (inversió pública i empreses públiques o públic-privades). Es proposa que la Generalitat creï una empresa d'energia pública i que reparteixi les inversions en petites empreses cooperatives públic-comunitàries arreu del territori
9. Cal **redefinir la relació camp-ciutat**, per tal de deixar enrere una certa visió antagònica i d'oposició entre ambdós entorns, i entendre-la en clau **sinèrgica i**

complementària. El debat sobre les renovables ha de superar la idea que cada assentament humà ha de ser 100% autònom energèticament. Si bé aquest pot ser un objectiu desitjable, la construcció històrica de les societats desenvolupades s'ha basat en l'intercanvi i provisió de béns i serveis bidireccional entre àrees urbanes i rurals, i això seguirà essent així en un marc de transició a un sistema energètica 100% lliure de carboni i en decreixement

10. Cal **decréixer i disminuir el consum** d'energia

11. En cap cas s'ha de caure en **l'error d'exportar els impactes** de la transició energètica a altres territoris

12. La **mobilitat** és un factor clau: cal incentivar el transport públic i alhora promoure iniciatives que redueixin la dependència del transport: comerç de proximitat, horts urbans i zones agrícoles de cultiu ecològic de proximitat a la Costa Brava, evitant la proliferació d'urbanitzacions exclusivament residencials o segones residències

13. **Eficiència energètica:** la rehabilitació i aïllament d'edificis és un objectiu essencial. Segons la Comissió Europea els edificis representen el 40% del consum d'energia i el 36% de les emissions de CO₂. Des de la Generalitat i els Ajuntaments de la Costa Brava s'hauria d'exigir que els nous edificis tinguin un consum energètic proper a zero (nearly Zero Energy Building – nZEB) o amb balanç energètic positiu. Segons la Directiva (UE) 2018/844 d'eficiència energètica en edificis (EPBD) el 100% del parc immobiliari a la Unió Europea hauria d'estar descarbonitzat abans del 2050. Demanem a l'administració que els Fons Europeus per la transformació energètica primer serveixin per reformar zones urbanes existents per millorar l'eficiència energètica, la instal·lació d'energies renovables per l'autoconsum dins l'entorn construït i la utilització de tecnologia intel·ligent per l'estalvi energètic

14. Cal definir una **estratègia públic-comunitària:** es proposa l'adhesió de SOSCB a l'Associació de Municipis i Entitats per l'Energia Pública. Qualsevol projecte d'energies renovables ha de tenir en compte la **generació d'excedents pel dret dels consumidors vulnerables** o en situació de

pobresa energètica, segons la Directiva (UE) 2019/944

15. Cal donar **suport**, sigui mediàtic o mitjançant finançament, a les **iniciatives de tipus cooperatiu** en l'àmbit de la mobilitat neta (<https://www.sommobilitat.coop/>), l'autonomia energètica renovable (<https://www.somenergia.coop/ca/>) i l'eficiència energètica (<https://www.ecrowdinvest.com/en/show-investments>).

QUÈ PODEM FER NOSALTRES?

L' Estalvi de recursos és la primera eina que tenim a l'abast.

1.- A nivell local es pot incidir en els següents aspectes:

1.1.- Millorar l' aïllament tèrmic dels habitatges. Promoure la substitució de calderes contaminants o ineficients per a l'ús de combustibles provinents de recursos renovables. Portes obertes o reixades, circulació transversal d'aire, escalfament solar tèrmic o fotovoltaic

1.2.- Reduir la mobilitat amb vehicle privat a l'interior de les poblacions millorant al mateix temps la qualitat urbana, incorporant plantacions i enjardinaments que ajudin a reduir la temperatura. Carrers sense automòbils aparcats, voreres amples La reducció de mobilitat amb vehicle privat adreçada als passavolants i l'efecte "drecera" en circumval·lacions alienes a l'accessibilitat per a residents o serveis, juntament amb la millora de la qualitat ambiental dels carrers i places, porta sens dubte - i verificat per polítiques dutes a terme des de fa més de 60 anys al nord d'Europa- a la millora d'habitabilitat dels centres històrics, la recuperació de la seva densitat i el renaixement del comerç de proximitat. La reducció de mobilitat al centre permet establir noves mobilitats perimetrals amb transport públic que ens relacionin amb altres xarxes més eficients de transport interurbà

1.3.- Recuperar les idees higienistes més elementals dels segles XVIII i XIX, anterior a l'aparició de les vacunes i l'arquitectura mal anomenada "racionalista" en la renovació i planificació de ciutats i edificis

2.- Per una escala que transcendeix l'àmbit local es proposa:

2.1.- Reducció de la potència en els motors dels vehicles de transport privat fins al mínim imprescindible per assolir la velocitat màxima admesa a plena càrrega en carretera

2.2.- Reducció de la potència fins a un màxim de 6CV per a embarcacions no professionals de lleure. Això implica una severa reducció de les mobilitats, consums i depredació de la costa. Aquesta mesura ha d'anar acompanyada de regulacions de trànsit i varada per a embarcacions, en funció de potència i eslora

2.3.- Abans de crear noves infraestructures cal assegurar l'esgotament de les possibilitats d'utilització de les infraestructures existents

2.4.- La xarxa de transport del Corredor Mediterrani ha de formar part de les polítiques de reducció i estalvi de mobilitat millorant el transport ferroviari entre el nord i el sud, alliberant les carreteres i autovies de vehicles pesants

3. En relació a noves infraestructures cal demanar:

3.1.- Totes les mesures preses en aspectes de generació d'energia, implantació de noves estacions de producció i transport han d'incorporar el projecte de desmuntatge basat en el principi de reversibilitat

3.2.- Qualsevol intervenció en el territori que impliqui alteracions del camp visual, alteracions de conreus i boscos ha de poder ser reversible i respectuós amb els hàbitats existents

3.3.- Qualsevol intervenció per a noves implantacions de generació d'energia han d'assegurar la seva compatibilitat amb la xarxa de generació i transport existent i han de ser compatibles, coherents i fomentar els estalvis de mobilitat

Adhesions de SOSCB:

- *Manifest de País sobre renovables d'Ecologistes de Catalunya*
- *Manifest d'ALLIMO (Albera Lliure de Molins)*
- *Manifest de la Plataforma contra el Macroparc Eòlic Marí Tramuntana*